

Nätverk för landsbygdsutveckling startar i mars

I slutet av februari drar Jordbruksverket igång nätverket för landsbygdsutveckling, ett nätverk som ska utbyta information och erfarenhet, utveckla metoder samt öka dialogen mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå i genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2007-2013. Varje medlemsstat i EU har i uppdrag att utveckla ett sådant nätverk.

Nätverket föreslås bestå av parter och aktörer berörda av programmet, Sveriges kommuner, regionala självstyrelseorgan och kommunala samverkansorgan, invandrarorganisationer samt universitet och högskolor.

I styrgruppen föreslås Glesbygdsverket ingå tillsammans med Jordbruksverket, Folkhälsoinstitutet, Företagarna, Leader+ ungdomsnätverk med flera.

Under mars månad kommer nätverket att bemannas och då hålls även de första nätverks- och styrgruppsmötena. En av de första aktiviteterna som planeras är medverkan på Glesbygdsverkets utvecklingsseminarier.

Landsbygden på väg uppåt!

Läs krönikan på sidan 4.

Ny rapport: Risker och räddning i glesbygd

Glesbygdsverket har beräknat tillgänglighet till ambulans, brandstation och akutsjukhus för befolkningen över hela landet.

FOTO: ANDERS KAMPE/BILDARKIVET.SE

När det gäller akut omhändertagande har drygt 80 procent av landets befolkning tillgång till ambulans inom 10 minuter. Inom 20 minuter nås 97 procent.

Över 260 000 personer på landsbygden får vänta längre. Över 50 000 får vänta mer än en halvtimme, enligt rapporten *Risker och räddning i glesbygd*.

– Det finns olika metoder för landsting och kommuner som vill korta väntetiderna, säger Mats Elg, projektledare för arbetet med rapporten. Ambulanshelikoptrar är ett naturligt komplement i utpräglade glesbygder, även om helikoptrarna inte kan flyga i alla väder.

I VÄNTAN PÅ AMBULANS

– Ett annat system som används i flera kommuner är IVPA – I Väntan På Ambulans – där brandmän från närmaste brandstation med Första hjälpen-utbildning rycker ut som trygghet för patienterna innan ambulansen hinner fram.

Förra året bidrog räddningstjänsterna med

omkring 5 000 utryckningar på IVPA-larm och sjukvårdsrelaterade uppdrag. En stötesten är kostnadsansvaret för IVPA mellan landsting och kommuner. Det skiljer också i synen på nyttan av IVPA. Ett bättre samspel både mellan olika samhällssektorer och politiska nivåer kan bädda för såväl bättre ekonomiskt resursutnyttjande som en tryggare livsmiljö.

REGIONALA OCH LOKALA ANALYSER

Befolkningsutvecklingen i Sveriges gles- och landsbygder pekar mot att det behövs mer av regionala och lokala analyser för att angripa utmaningarna. Det finns glesbygdsområden, i till exempel fjäll och skärgårdar, där befolkningen mångdubblas vissa tider på året och där detta ställer särskilda krav på trygghetslösningar. Samtidigt finns glesbygdsområden med en stark minskning av befolkningen där det ställs lika motiverade anspråk på trygga livsvillkor.

Hela rapporten kan laddas ner på www.glesbygdsverket.se.

Stort intresse för att bilda nya Leaderområden

– Det finns ett stort intresse över hela landet för att bilda Leaderområden i den nya strukturfondsperioden 2007-2013. Det säger Mikael Lindau, Glesbygdsverkets chefsjurist som har deltagit vid den serie av informationsmöten som hålls över landet under hösten och vintern.

I princip har landets alla landsbygdsområden nu täckts in av de möten där Svenska Leadernätverket, Jordbruksverket och Glesbygdsverket har informerat om vad Leader är, men ytterligare några

möten kan ändå komma att hållas under våren.

– Det är viktigt att det unika med Leadermetoden kommer fram inför fortsättningen av Leader i landsbygdsprogrammet, säger Mikael Lindau. En springande punkt är att de tre parterna i partnerskapet – offentlig, ideell och privat sektor – ska kunna ha lika stort inflytande i den LAG-grupp som bildas i Leaderområdet.

FOTO: MARTEN SANDSTRÖM

På Kössö i Göteborgs södra skärgård har man drivit Leaderprojekt sedan 1999. Här är det vanligaste transportmedlet skottkärran.

Soloföretag, skärgårdar och integration – mångfald av ämnen under 2007

Hur många av de allra minsta företagen överlever de första fem åren? Vilka av dem har tagit steget att anställa, och vilka fortsätter att vara soloföretag? Och varför då? Det är något av allt det som Glesbygdsverket ska undersöka i ett regeringsuppdrag om solo- och mikro-företag i gles- och landsbygder.

NATIONELLA STRATEGIN

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 går som en röd tråd genom Glesbygdsverkets uppdrag för 2007. Verket ska medverka i genomförandet av strategin och dess prioriteringar genom samverkan med de ansvariga för regional utveckling i länen.

I samarbete med Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Nutek, Arbetslivsinstitutet och Integrationsverket ska

Glesbygdsverket bland annat studera integrationens och mångfaldens betydelse för den regionala utvecklingen. Glesbygdsverket ska även kartlägga om och hur breddning av befolkning i gles- och landsbygder sker.

Ett annat uppdrag är att följa upp och sprida kunskaper och erfarenheter från projekt inom strukturfondsprogrammet Mål 2 Öarna i samråd med Länsstyrelsen i Jönköping. I uppdraget ingår också att redovisa skärgårdarnas utveckling under programperioden 2000-2006.

LEADER+ AVSLUTAS

Leader+, som Glesbygdsverket varit förvaltningsmyndighet för, ska avslutas och uppgifter ska rapporteras till Nutek som gör en samlad redovisning till Regeringskansliet.

Projekt med anknytning till gles- och

Uppskattad seminarier serie fortsätter under 2007

Glesbygdsverkets uppskattade utvecklingsseminarier fortsätter även i år. Först ut är ett seminarium om företagande på landsbygden, en fördjupning av den konferens som hölls på Arlanda i höstas. Andra ämnen för året är integration i gles- och landsbygder och landsbygden i de regionala programmen.

Seminarier riktas till berörda handläggare på den regionala nivån och syftet är kunskaps- och erfarenhetsutbyte. De arrangeras på olika platser i landet i samarbete med relevanta nationella myndigheter och intresserade länder.

Småföretagande i den lokala ekonomin

I januari hölls konferensen Småföretagsdagarna i Örebro där Glesbygdsverket ordnade en workshop på temat Småföretagande i den lokala ekonomin. Under workshopen presenterade verket bland annat en arbetsrapport om mikroföretagens struktur på landsbygden.

– Diskussionerna rörde sig främst kring olika datamaterial och metoder, berättar Henrik Bengtsson, utredare på Glesbygdsverket.

Arbetet kommer att vidareutvecklas i det regeringsuppdrag Glesbygdsverket har om solo- och mikroföretag på landsbygden.

landsbygdsutveckling som beviljats stöd via EG:s strukturfonder ska kartläggas. Ett projekt som sker i samråd med Nutek.

I ett uppdrag från Finansdepartementet pågår arbetet med att utveckla en ny teknisk plattform för beräkningar av kostnadsutjämnning mellan kommuner.

LANDSBYGDSFAKTA

Under året ska Glesbygdsverkets zoombara kartor på webben utvecklas. Nya kunskaper om utvecklingen i gles- och landsbygder i form av nedbruten statistik och kartmaterial ska finnas tillgängliga för att ge ett utökat stöd till regional och lokal nivå.

Glesbygdsverket deltar också i det pilotprojekt som Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA) leder om samverkan kring sektorsövergripande regionförstoring för ökad tillväxt och sysselsättning.

Fortfarande mest jordbruk i nya landsbygdsprogrammet

Den regionala nivån verkar överlag ha en positiv inställning till och ambition att bredda kommande landsbygdsprogram. Tyvärr beskrivs landsbygden fortfarande, i de flesta fall, utifrån sektorer. Alltså jordbruket för sig, övrigt företagande för sig, serviceutvecklingen för sig etc.

Det skriver Glesbygdverket i sitt yttrande över de regionala landsbygdsprogrammen 2007-2013.

DALARNA LYSANDE UNDANTAG
Men det finns undantag just när det gäller helhetsperspektivet.

– I Dalarna har länsstyrelsen även i skrivningarna utgått från att alla delar utgör en helhet och står i beroendeför-

hållande till varandra, säger Annika Lidgren, utredare på Glesbygdverket.

– När det sedan gäller insatserna märks det att programmet även denna period är relativt smalt. Från den breda ansatsen i analysen flyttas därmed fokus till de areella näringarna och lantbruksföretagen.

Av yttrandet framgår att det är Glesbygdverkets förhoppning att länsstyrelserna i det praktiska genomförandet åter försöker bredda åtgärderna. Verket vill i detta sammanhang också betona vikten av samverkan med andra program.

Läs hela yttrandet med fler kommentarer på www.glesbygdverket.se.

FOTO: INGVAR ERISSON/LT

På Glesbygdsoptimisternas träff deltog Ingvar Carlsson, f.d. statsminister, Bengt Wadensjö, f.d. biskop i Värmland, Gunilla Ågren, chef för SOS Alarm Jämtland och Sven-Runo Bergqvist, riks- vd, SOS Alarm.

"Gud skapade också glesbygden"

I januari höll nätverket Glesbygdsoptimisterna möte i Gällö, Jämtland, under mottot "Gud skapade också glesbygden". Glesbygdverket deltog och presenterade rapporten Risker och räddning i glesbygd.

– Före statsministern Ingvar Carlsson medverkade och gav sin syn på globaliseringens inverkan på glesbygden, berättar Mats Elg, projektledare för rapporten som är en kartläggning över tillgängligheten till ambulans, brandkår och akutsjukhus.

Glesbygdsoptimisterna är bildat av representanter och engagerade personer från Svenska kyrkan, SOS Alarm med flera organisationer och vill ta upp frågor om glesbygdens roll i samhället utifrån utgångspunkten att glesbygden ska få leva på sina egna villkor och med eget regelverk. Före biskopen i Värmland, Bengt Wadensjö, leder nätverket tillsammans med Sven-Runo Bergqvist, SOS Alarms riks- vd, och möten hålls en gång om året.

Försiktiga ändringar i utjämningsystemet?

Utjämningsystemet har en avgörande roll för att ge kommuner och landsting likartade förutsättningar att erbjuda sina invånare en god service. Det är därför viktigt att utjämningsystemet är uppbyggt på ett så rättvisande sätt som möjligt, är stabilt över tid och att det i möjligaste mån överensstämmer med verkligheten. Det säger verket i ett yttrande över delbetänkandet "Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämningsystemet – med förslag om organisation samt löne- och byggkostnadsutjämningsystemet".

I utredningens förslag råder viss tveksamhet om fördelningen mellan kostnadskillnader av strukturell art och skillnader som har andra orsaker. Glesbygdverket anser därför att man bör tillämpa en försiktighetsprincip innan man ändrar befintlig modell.

Utvecklingsarbetet bör därför söka efter modeller som på ett säkrare sätt än tidigare kan beräkna och fånga upp sådana strukturella merkostnader. Arbetet bör samtidigt också syfta till att göra systemet mer överskådligt och begripligt och sträva efter modeller som underlättar förståelsen för systemets uppbyggnad.

Ett utvecklingsarbete med denna inriktning är nödvändigt för att systemet skall vara långsiktigt och trovärdigt, i annat fall minskar legitimiteten för hela utjämningsystemet.

Europeiska exempel på goda servicelösningar

I England, i Cheltenham och med ett mindre kontor i London finns Glesbygdverkets systemmyndighet, Commission for Rural Communities.

– Myndigheten jobbar med liknade frågor som vi hanterar, till exempel att följa upp landsbygdens utveckling. Den ger även ut en årsbok varje år, berättar Glesbygdverkets informationschef Mats Elg.

Glesbygdverket deltog nyligen i ett symposium om goda exempel på servicelösningar där bland annat två svenska projekt presenterades. Ett handlade om distansvård, där man vill försöka minska kostnader inom vården genom att via en videolänk ha kontakt med sin läkare. Det andra projektet handlade om att sprida bredband över hela landet. Länderna som deltog i år var Sverige, Danmark, Finland, Tyskland, Frankrike, England och Rumänien.

Läs mer på www.ruralcommunities.gov.uk.

B

KERSTIN WALLIN
generaldirektör

Landsbygden på väg uppåt!

Landsbygden har varit nedtonad i regionalt utvecklingsarbete under senare år. Men nu har saker hänt som satt gles- och landsbygdsfrågorna högre upp på agendan.

Regeringen har förklarat att en strategi för att stärka utvecklingskraften på landsbygden ska utarbetas.

Det nya landsbygdsprogrammet innebär dessutom bredare satsningar än tidigare.

LEADER I HELA LANDET

Mycket positivt och intressant är att Leadermetoden nu kan tillämpas i hela landet och allt vad det kan föra med sig av utveckling på landsbygden. Kommuner, företag och ideella organisationer får helt nya möjligheter att tillsammans utveckla sin bygd.

Även i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 får gles- och landsbygder särskild uppmärksamhet. Inom de nya strukturfondsprogrammen satsas på tillgänglighet och att fullfölja bredbandsutbyggnaden i gles- och landsbygder.

LANDSBYGDSKOMMITTÉN

Landsbygdskommitténs slutrapport förra året gav viktiga bidrag till utformningen av en politik som tar större hänsyn till förutsättningar och behov för hållbar utveckling i gles- och landsbygder.

Glesbygdsverkets medarbetare bidrog med ett flertal faktaunderlag till Landsbygdskommittén. I slutbetänkandet från kommittén refereras till ett 20-tal rapporter från Glesbygdsverket, vilket talar för att underlagen kommit till god nytta.

Årets verksamhet är nu i gång för fullt med utredningar och samarbeten kring bland annat småföretagande, skärgårdsutveckling, projektuppföljning, Leader, landsbygdsnätverk, integration och tillgänglighet i olika former. Nyttospekten med hög produktivitet, god kvalitet och bra service står fast som ledstjärna för vårt arbete.

Skärgårdsforum på Sydkoster

Den 24-25 maj arrangeras Nationellt Skärgårdsforum på Sydkoster i Strömstads kommun. Skärgårdsforum är Glesbygdsverkets referensgrupp för myndigheter och organisationer som sysslar med skärgårdsfrågor och samlas en gång om året.

– Kosteröarna är intressanta ur många aspekter, bland annat för Kosternämnden som

har opolitiskt valda ledamöter och fungerar som paraply över föreningarna på öarna, säger Inger Normark, enhetschef på Glesbygdsverket. Det lokala arbetet med Kosterhavets nationalpark och samförvaltningsinitiativet, där lokala intressenter samarbetar med myndigheter och forskare om förvaltning av fisket, är också intressant.

Nya utbildningar för landsbygd i förändring

– Vill du vara med och utveckla den nya landsbygden? undrar Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, i Alnarp i sin information om den nya utbildningen till landsbygdsentreprenör som startar i höst. Den treåriga utbildningen är tänkt att ge deltagarna teorier och tillämpningar som kan skapa affärsmöjligheter speciellt för landsbygdsföretag.

Liksom många lantbruksuniversitet runt om i Europa

breddar SLU just nu sin verksamhet på många områden. Ett annat exempel är den forskarskola man planerar att starta i Umeå angående hur man på ett hållbart sätt ska kunna öka tillgången av skogsråvara i landet. Bakgrunden är bland annat ambitionen att ersätta fossila bränslen med förnyelsebara samtidigt som övriga användare av skogsråvara också vill ha god tillgång till denna.

Nordic-Scottish University Network

Sedan 1996 träffas de nordiska länderna, Skottland och Irland årligen för att presentera och diskutera det gemensamma intresset i landsbygdsfrågor i nätverket Nordic-Scottish University Network for Rural and Regional Development (NCR). Glesbygdsverket deltar tillsammans med forskare och praktiker från de andra

länderna. Temat för årets konferens är innovation och utveckling i landsbygden och hålls i Brandbjerg Hoejsøle, Danmark den 8-10 mars.

– Nätverket ger erfarenhetsutbyte och kunskap om landsbygdsutveckling och regional utveckling, berättar Jörgen Lithander, utredare på Glesbygdsverket.